

Lise Öğrencilerinde Spor Yapmanın Teknoloji Bağımlılığı, Okula Bağlılık Ve Akademik Erteleme Üzerindeki Rolü The Role of Sports Participation in Technology Addiction, School Engagement, and Academic Procrastination Among High School Students

*Hayati Arslan¹, İhsan Kuyulu², Ömer Yıldız³, Enes Beltekin⁴

¹Erciyes Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Kayseri, TÜRKİYE / hayatiarslan@erciyes.edu.tr / 0000-0002-5448-2653

²Bingöl Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Bingöl, TÜRKİYE / ikuyulu@bingol.edu.tr / 0000-0002-5863-5434

³Bingöl Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Bingöl, TÜRKİYE / omeryaldz22@gmail.com / 0009-0004-9979-1785

⁴Bingöl Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Bingöl, TÜRKİYE / ebeltekin@bingol.edu.tr / 0000-0002-1386-6458

* Corresponding author

Abstract: This research was conducted to examine the technology addiction, school commitment and academic procrastination levels of high school students who do and do not do sports under license. The sample group of the study consisted of 310 volunteer students studying in high schools affiliated to the Ministry of National Education in the Ergani district of Diyarbakır province in the 2022-2023 academic year. As a data collection tool, the form in which questions about the demographic information of the participants are included; The technology addiction scale developed by Aydın (2017), the academic procrastination scale developed by Çakıcı (2003), and the school commitment scale adapted into Turkish by Çengel, Totan and Çöğme (2017) were used. The data obtained were analyzed using the SPSS 22 package program and the significance level was determined as 0.05. According to the test results of the normality distribution of the data, T test was used for pairwise comparisons of independent variables and Anova analysis was used for multiple comparisons in the analysis of normally distributed data. If there is a difference between the variables, Tukey HSD and Dunnett T3 tests were used according to the homogeneity results from the Post-Hoc tests in order to determine from which group or groups this difference originated. It has been determined that the academic procrastination scores of the students who do sports under license are higher than the students who do not do sports. It was determined that students with a low academic average have high technological addictions. It has been determined that as technology addiction increases, the level of commitment to school decreases. In addition, according to the correlation result, it was determined that as technology addiction increased, the levels of academic procrastination also increased.

Keywords: Technology addiction, commitment to school, academic delay, student, sport.

Özet: Bu araştırma lisanslı olarak spor yapan ve spor yapmayan lise öğrencilerinin teknoloji bağımlılığı, okula bağlılık ve akademik erteleme düzeylerinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın örneklem gurubunu, 2022-2023 eğitim öğretim döneminde Diyarbakır ili Ergani ilçesi, Milli Eğitim bakanlığına bağlı liselerde öğrenim gören gönüllü 310 öğrenci oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak katılımcıların demografik bilgilerine ilişkin soruların yer aldığı form; Aydın (2017) tarafından geliştirilen teknoloji bağımlılığı ölçeği, Çakıcı (2003) tarafından geliştirilen akademik erteleme ölçeği ve Çengel, Totan ve Çöğme (2017) tarafında Türkçeye uyarlanan okula bağlılık ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS 22 paket programı kullanılarak analiz edilmiş ve anlamlılık derecesi 0.05 olarak belirlenmiştir. Verilerin normallik dağılımları test sonuçlarına göre, normal dağılım gösteren verilerin analizlerinde bağımsız değişkenlerin ikili karşılaştırmaları için T testi, çoklu karşılaştırmaları için ise Anova analizi yapılmıştır. Değişkenler arasında farklılık bulunması durumunda ise bu farklılığın hangi grup veya gruplardan kaynaklandığını belirleyebilmek üzere ise Post-Hoc testlerinden homojenlik sonuçlarına göre LSD ve Dunnett T3 testleri kullanılmıştır. Lisanslı olarak spor yapan öğrencilerin akademik erteleme puanlarının spor yapmayan öğrencilere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir ($p<0.05$). Akademik ortalaması düşük olan öğrencilerin teknolojik bağımlılıklarının yüksek olduğu belirlenmiştir. Teknoloji bağımlılığı arttıkça okula bağlılık düzeylerinin de azaldığı tespit edilmiştir ($p<0.05$). Ayrıca korelasyon sonucuna göre teknoloji bağımlılığı arttıkça akademik erteleme düzeylerinin de arttığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Teknoloji bağımlılığı, okula bağlılık, akademik erteleme, öğrenci, spor.

Received: 24.05.2023 / Accepted: 02.07.2023 / Published: 30.07.2023

<https://doi.org/10.22282/tojras.1301896>

Citation: Arslan, H., Kuyulu, İ., Yıldız, Ö., & Beltekin, E. (2023). Sekiz haftalık spor tirmanışı eğitiminin kaygı, mutluluk ve çeşitli motorik değişkenler üzerine etkisi. *The Online Journal of Recreation and Sports (TOJRAS)*, 12(3), 408-416.

GİRİŞ

Sportif faaliyetlerin ilk hedefi toplumun sesi olmaktır. Sporun diğer hedefleri arasında bireyin sağlıklı, yaptığı çalışmalarından yüksek verim alabilen, geleceğe sağlam adımlarla güvenli bir şekilde bakabilen bir toplum oluşturma gayreti yer almaktadır. Bunların yanında spor, çocuk ve genç bireyler açısından farklı bir öneme sahiptir. Çocuk ve genç bireylerin kendilerine güvenmeleri, sorumluluk almaları, sağlıklı bireyler olabilmeleri, toplum içerisinde sosyal bir rol ve statü sahibi olmaları gibi kavramlar etkili olmaktadır. Tüm bu açılardan bakıldığında spor günümüzde yaşamın vazgeçilemez önemli bir unsuru olarak karşımıza çıktığı görülmektedir (Yetim, 2014). Bu vazgeçilemez unsurlar göz önünde bulundurulduğunda spor yapan öğrencilerin sadece fiziksel olarak değil aynı zamanda zihinsel ve ruhsal olarak da gelişim gösterdiği ve birçok kötü davranış ve alışkanlıklardan koruduğu görülmektedir. Bunlar; saldırgan davranışlar, stres, kaygı, madde ve teknolojik bağımlılığı gibi davranışlarda azaltıcı bir rol oynamaktadır.

Günümüzde teknolojik araçların hayatımızı her alanında odak noktası olduğu görülmektedir. Dijital bağımlılık kavramı da bu teknolojik araç ve uygulamaların

yaşamlarımızın vazgeçilemez bir parçası haline gelmesiyle hayatımıza girmiş bulunmaktadır. Temel olarak dijital araç ve uygulamalara yönelik bağımlılık olarak tanımlanan dijital bağımlılık başta teknolojik araç ve uygulamaların günlük yaşamımıza olumsuz etkileri bağımlılık çeşitleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunlar; cep telefonu internet, sosyal medya ve dijital oyun bağımlılığını kapsamaktadır (Arslan, Kırık, Karaman ve Çetinkaya, 2015). Öğrencilerin günümüzde gelişen teknolojinin içinde oldukları ve teknoloji ile yoğun bir şekilde etkileşim halinde oldukları için teknoloji bağımlılığının bu yaş gruplarında meyilli oldukları en riskli gruplardan biri olarak değerlendirilebilir. Vakitlerinin çoğunu evde veya okulda geçiren öğrenciler, yetişkin bireylere göre teknoloji ile daha fazla temas halinde kalabilmektedir. Kuşkusuz teknolojinin öğrenciler açısından sağladığı faydalar da oldukça fazladır. Öğrenciler teknolojiyi oyun oynama, haberleşme, müzik dinleme, alışveriş yapma, sosyalleşme, eğitim ve bilgi edinme gibi birçok farklı alanda kullanabilir. Ama içinde buldukları yaş itibarı ile öz düzenleme mekanizmaları tam olgunlaşmayan öğrencilerin teknolojiyi bilinçsiz ve uygunsuz kullanabilmeleri mümkündür. Öğrencilerin teknolojiyi bilinçsiz ve uygunsuz kullanımları halinde psikolojik, fiziksel, bilişsel ve sosyal

açından birçok olumsuz etki bırakabilir (Musluk ve Bolışık, 2009). Teknolojik bağımlılığın birçok olumsuz etki bıraktığı gibi öğrencilerin akademik erteleme, okula bağlılıkları ve bundan dolayı akademik başarılarını etkilediği de görülmektedir.

Akademik erteleme durumsal ertelemenin bir boyutu olarak okulla ilgili görev ve sorumlulukların (ödev/projelerin hazırlanması, sınavlara çalışmak v.b) geciktirilmesi ve bu geciktirmeden dolayı psikolojik olarak stres ve kaygı yaşanması, bireyin bu geciktirmeden dolayı üzgün olma durumu olarak tanımlanmaktadır (Harris ve Sutton, 1983). Uzun Özer (2009)'in yapmış olduğu çalışmada lise öğrencilerinin yarısından fazlasının akademik erteleme davranışı ortaya koyduğu görülmüştür. Lise öğrencilerinde akademik erteleme davranışının yaygınlığı oldukça fazladır (Owens ve Newbegin, 1997; Wesley, 1994). Bu yüzden bu gruba yönelik yapılacak araştırmalar oldukça önemli olduğu görülmektedir. Çünkü bu dönemde görülen erteleme davranışına karşı bir önlem alınmaması, sonraki yıllarda ve hayatının diğer alanlarında da bu davranışın ortaya konmasına ve alışkanlık haline gelmesine sebep olabilmektedir (Owens ve Newbegin, 1997). Sonuç olarak, akademik erteleme öğrencilerde çok fazla görülen ve öğrenci akademik performansını olumsuz yönde etkileyen bir problem olarak kabul edilmektedir (Onwuegbuzie, 2004). Bu durum öğrencilerin akademik notlarının düşük olmasına ve aynı zamanda öğrencilerde oluşacak ruhsal davranış bozukluklarına neden olabilmektedir. Özellikle akademik erteleme eğiliminde olan öğrencilerin stres ve kaygı düzeyleri fazla olduğu görülmektedir. Bu yüzden yaşanan stres, kaygı ve düşük akademik ortalama öğrencilerin okula bağlılıklarını da olumsuz yönden önemli ölçüde etkilemektedir.

Okula bağlılık, bir eğitim-öğretim süreci boyunca bireylerin okul ve akademik yaşamlarının çeşitli boyutlarıyla olan bağlantısıdır. Genel itibariyle okula bağlılık, okul ve okulun öğrenciyi kazandırmaya çalıştığı hedeflerle ilişkilidir (Maddox ve Priz, 2003). Okula bağlılık kavramı; öğrencilerin kendilerini okula ait hissetmeleri, okulunun hedeflerini ve değerlerini özümsemeleri, sonucunda öğrencilerin okul ile ilgili görev ve sorumluluklarını yerine getirme arzusu içinde daha başarılı olma istekleri olarak tanımlanmaktadır (Erdoğan ve Yüzbaş, 2018).

Okula bağlılığın davranışsal boyutuna baktığımızda öğrencilerin gezi, tiyatro, dans ve spor gibi sosyal faaliyetlere katılması davranışsal boyut içerisinde yer almaktadır (Jimerson, Campos ve Grief 2003). Öğrencilerin okullarda yapılan sosyal veya akademik faaliyetlere katılımını göz önüne alırken, bir diğer taraftan ise öğrencilerin müfredat dışı sayılabilecek aktif faaliyetlere katılımlarını da içermektedir.

Belirtilen durumlar göz önüne alındığında bu çalışma teknolojik bağımlılığın öğrencilerin okula bağlılıklarını ve akademik erteleme durumlarını etkileyebileceği, lisanslı olarak spor yapan öğrencilerin spor yapmayan öğrencilere göre bu durumdan ne düzeyde etkilenebileceğini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu araştırma ilişkisel tarama modelindedir. Bu tarama modeli, "...iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleri" şeklinde tanımlanabilir (Karasar, 2007).

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı lisanslı olarak spor yapan ile spor yapmayan lise öğrencilerinin teknolojik bağımlılıklarının okula olan bağlılıklarını ve akademik erteleme düzeylerini etkileyip etkilemediğini, aynı zamanda öğrencilerin akademik ortalamalarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya koymaktır.

Araştırma Grubu

Araştırmanın evrenini 2022-2023 eğitim-öğretim döneminde Diyarbakır'ın Ergani ilçesinde bulunan öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklem grubunu ise Ergani ilçesinde farklı liselerde öğrenim gören (94 Erkek, 216 Kadın) 310 öğrenci oluşturmaktadır. Öğrenciler gönüllülük esasına göre seçilmiş olup öğrencilerin velileri ile görüşülüp veli onam formu kendilerine onaylatılmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırmacılar tarafından hazırlanan anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde cinsiyet, akademik ortalama, lisanslı olarak spor yapma durumu gibi demografik sorular yer almıştır. İkinci bölümde ise "Teknolojik bağımlılık ölçeği", "Okula bağlılık ölçeği" ve "akademik erteleme ölçeği" olmak üzere 3 farklı ölçek uygulanmıştır.

Akademik Erteleme Ölçeği: Ölçek, Çakıcı (2003) tarafından geliştirilmiştir. Akademik Erteleme Ölçeği, öğrencilerin öğrenim hayatlarında yapmakla yükümlü oldukları çeşitli görevleri içeren "ders çalışma, sınavlara hazırlanma, proje hazırlama" gibi 12 olumsuz, 7 olumlu olmak üzere 19 maddeden meydana gelmektedir. Ölçek 5'li likert tipinde derecelendirilmekte olup; akademik erteleme içeren bir ifadeye "beni hiç yansıtmıyor" diyenler 1, "beni tamamen yansıtmıyor" diyenler 5 puan alacak biçimde tek yönlü puanlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 95, en düşük puan ise 19'dur. 1, 2, 4, 7, 11, 13,17. maddeler olumsuzdur ve ölçek puanı hesaplanırken bu maddelerin tersi alınarak puanlamaya gidilmektedir. Elde edilecek yüksek puanlar bireylerin daha ertelemeci olduklarını göstermektedir. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı. 92 olarak tespit edilmiştir. Akademik erteleme ölçeği, birinci faktörü için hesaplanan Cronbach Alpha katsayısı. 89; ikinci faktör Cronbach Alpha katsayısı .84'dür. Spearman Brown iki yarım test güvenirliği, 10 maddelik birinci yarım test için .87, 9 maddelik ikinci yarım test için .86 olmak üzere toplam .85 olarak hesaplanmıştır.

Teknoloji Bağımlılığı Ölçeği: Öğrencilerin teknoloji bağımlılığı düzeylerini belirlemek için Aydın tarafından 2017 yılında geliştirilmiştir. Beşli likert tipi bir öz değerlendirme ölçeğidir. Ölçek maddeleri; hiçbir zaman "1", nadiren "2", orta sıklıkta "3", çok sık "4" ile her zaman "5" arasında değerlendirilir. Sosyal Ağ Bağımlılığı (6 madde), Anlık Mesajlaşma Bağımlılığı (6 madde), Çevrimiçi Oyun Bağımlılığı (6 madde) ve Web Siteleri Bağımlılığı (6 madde)

olmak üzere dört alt ölçek ve toplam 24 maddeyi içermektedir. Ölçeğin Sosyal Ağ Bağımlılığı Ölçeği iç tutarlılığı 0.78, Anlık Mesajlaşma Bağımlılığı Ölçeği iç tutarlılığı 0.80, Çevrimiçi Oyun Bağımlılığı Ölçeği iç tutarlılığı 0.89 ve Web Siteleri Bağımlılığı Ölçeği iç tutarlılığı 0.86 olarak bulunmuştur.

Okula Bağlılık Ölçeği: Ortaöğretim öğrencilerinin okula bağlılıklarını ölçmek için Fredricks, Blumenfeld, Friedel ve Paris (2005) tarafından geliştirilen ve Çengel, Totan ve Çöğmen (2017) tarafından Türkçeye uyarlanan Okula Bağlılık Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek 19 madde ve Bilişsel (8 madde), duyuşsal (6 madde) ve davranışsal (5 madde) olmak üzere 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçek 5'li likert tipi olup 1= Hiç doğru değil; 2=Arada sırada doğru; 3=Bazen doğru; 4= Çoğu zaman doğru; 5=Çok doğru şeklinde derecelendirilmiştir. Ölçeğin toplamı için birinci düzey Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) sonuçlarına göre davranışsal boyutla bilişsel boyut 87, duyuşsal boyutla 84 düzeyinde ilişki bulunurken duyuşsal boyut ile bilişsel boyut arasında 76 düzeyinde ilişki bulunmuştur (Çengel, Totan ve Çöğmen, 2017). OBÖ'nün madde betimsel istatistiklerinde ortalama puanlar 2.89 ve 4.46 arasında değişmektedir. Bu veriler sonucunda en yüksek pozitif katılım madde 1'de olduğu, en düşük katılım yöneliminin ise madde 12'de olduğu belirlenmiştir. 46 OBÖ'nün alt ölçeklerinin Cronbach alpha katsayıları. 68 ile 80 arasındadır. Ölçeğin kararlı bir yapısının

olduğu ve ölçek maddelerinin birbirleriyle tutarlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Verilerin Analizi

Adaylara ilişkin kişisel bilgiler ve envanter toplam puanları ve faktör puanları frekans (f) ve yüzde (%) değerleri tespit edilerek verilmiştir. Ölçeklerden elde edilen puanlarının dağılımlarını belirlemek için Kolmogrov Smirnov ve Çarpıklık Basıklık değerleri incelenmiştir. Elde Edilen sonuçlar verilerin dağılımı +/-1 aralığında tespit edilmiştir. Büyüköztürk (2007) bu değerlerin +/-1 aralığında yer almasının normallikten aşırı sapmalar olmaması şeklinde yorumlanmaktadır. Bu sonuçlara göre elde edilen verilerin karşılaştırılması için parametrik test istatistikleri kullanılmıştır. Ölçeklerden alınan puanların ikili karşılaştırılmasında bağımsız t testi kullanılırken, üç veya daha fazla değişkenin karşılaştırılmasında tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Tek yönlü varyans analizi istatistiği sonucunda anlamlı farklılık tespit edilen alt boyutlarda ikili karşılaştırma için homojen dağılım gösteren ve grup sayılarının eşit olmadığı ikili karşılaştırmalarda kullanılan LSD test istatistiği kullanılmıştır. Ölçeklerden elde edilen puanların arasındaki ilişkiyi ortaya koyabilmek için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon analizi (r) uygulanmıştır.

BULGULAR

Tablo 1. Araştırmaya katılan öğrencilerin teknolojik bağımlılığı, okula bağlılık ve akademik erteleme düzeylerinin spor yapma durumu değişkenine göre karşılaştırılması.

	Spor Yapma Durumu	N	X	S.s	t	p	
Teknolojik Bağımlılık	Sosyal Ağ Bağımlılığı	Evet	116	10,91	3,759	-1,528	,107
		Hayır	194	11,65	4,337		
	Anlık Mesajlaşma Bağımlılığı	Evet	116	15,00	5,539	-1,734	,616
		Hayır	194	16,16	5,766		
	Çevrimiçi Oyun Oynama Bağımlılığı	Evet	116	12,14	5,637	,921	,918
		Hayır	194	11,53	5,718		
Web Siteleri Bağımlılığı	Evet	116	12,77	5,928	-,597	,926	
	Hayır	194	13,19	6,052			
Teknolojik Bağımlılık Toplam Puan	Evet	116	51,02	3,759	-,721	,860	
	Hayır	194	52,50	4,337			
Okula Bağlılık	Davranışsal Boyut	Evet	116	16,31	3,196	1,268	,869
		Hayır	194	15,84	3,174		
	Duyuşsal Boyut	Evet	116	20,17	4,795	,385	,801
		Hayır	194	19,95	4,678		
	Bilişsel Boyut	Evet	116	28,48	6,197	1,723	,583
		Hayır	194	27,23	6,134		
Okula Bağlılık Toplam Puan	Evet	116	64,97	11,427	1,439	,371	
	Hayır	194	63,04	11,461			
Akademik Erteleme Toplam Puan	Evet	116	58,28	13,461	1,441	,025	
	Hayır	194	56,32	10,307			
Toplam		310					

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin spor yapma değişkenine göre akademik erteleme ölçeğinin toplam puan düzeyinde anlamlı farklılık tespit edilirken ($p<0.05$), diğer alt boyutlarda ve toplam puanlarında anlamlı farklılığa rastlanmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 2. Araştırmaya katılan Öğrencilerin Teknolojik Bağımlılığı, Okula Bağlılık ve Akademik Erteleme düzeyleri arasındaki korelasyon analizi.

	Teknoloji Bağımlılığı Toplam Puan	Okula Bağlılık Toplam Puan	Akademik Erteleme Toplam Puan	
Teknoloji Bağımlılığı Toplam Puan	r	1		
	p	-		
	n	310		
Okula Bağlılık Toplam Puan	r	-1,123	1	
	p	.031	-	
	n	310	310	
Akademik Erteleme Toplam Puan	r	.273	-0,18	1
	p	.000***	.785	-
	n	310	310	310

Tablo 2 incelendiğinde çalışmaya katılan lise öğrencilerinin teknoloji bağımlılığı ve okula bağlılık düzeyleri arasında negatif yönlü ilişki tespit edilmiştir ($p<0.05$). Teknoloji bağımlılığı ve akademik erteleme arasında ise pozitif yönlü anlamlı ilişki tespit edilmiştir ($p<0.05$). Okula bağlılık ve akademik erteleme arasında anlamlı ilişkiye rastlanmamıştır ($p>0.05$). Çalışmaya katılan öğrencilerin teknoloji bağımlılığı arttıkça akademik erteleme düzeylerinin de arttığı tespit edilmiştir ($p<0.05$).

Tablo 3: Araştırmaya katılan öğrencilerin Teknolojik Bağımlılığı, Okula Bağlılık ve Akademik Erteleme düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılması.

	Cinsiyet	N	X	S.s	t	p
Sosyal Ağ Bağımlılığı	Kadın	216	11,41	4,183	,458	,449
	Erkek	94	11,28	4,060		
Anlık Mesajlaşma Bağımlılığı	Kadın	216	15,55	5,764	,556	,456
	Erkek	94	16,14	5,562		
Çevrimiçi Oyun Oynama Bağımlılığı	Kadın	216	10,64	5,160	4,317	,039
	Erkek	94	14,34	6,033		
Web Siteleri Bağımlılığı	Kadın	216	13,26	6,239	1,245	,265
	Erkek	94	12,51	5,407		
Teknolojik Bağımlılık Toplam Puan	Kadın	216	50,83	17,647	,567	,452
	Erkek	94	54,52	16,516		
Davranışsal Boyut	Kadın	216	16,06	3,022	4,555	,034
	Erkek	94	15,91	3,548		
Duyuşsal Boyut	Kadın	216	20,26	4,550	1,961	,162
	Erkek	94	19,51	5,060		
Bilişsel Boyut	Kadın	216	27,89	5,973	1,589	,208
	Erkek	94	27,26	6,635		
Okula Bağlılık Toplam Puan	Kadın	216	64,23	10,874	3,269	,072
	Erkek	94	62,69	12,725		
Akademik Erteleme Toplam Puan	Kadın	216	56,43	11,671	,009	,923
	Erkek	94	58,48	11,388		
Toplam		310				

Tablo 3 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre okula bağlılık ölçeğinin davranışsal alt boyutunda ve teknolojik bağımlılık ölçeği alt boyutu olan çevrimiçi oyun oynama bağımlılığında anlamlı farklılık tespit edilirken ($p<0.05$), diğer alt boyutlarda ve toplam puanlarında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p>0.05$).

Tablo 4. Araştırmaya katılan öğrencilerin Teknolojik Bağımlılığı, Okula Bağlılık ve Akademik Erteleme düzeylerinin not ortalamalarına göre karşılaştırılması.

		Not Ortalaması	N	X	S.s	f	p	LSD
Teknolojik Bağımlılık	Sosyal Ağ Bağımlılığı	İyi ^a	93	10.48	4.047	7,785	,001	c>a,b
		Orta ^b	187	11.42	3.948			
		Kötü ^c	30	13.83	4.676			
	Anlık Mesajlaşma Bağımlılığı	İyi ^a	93	14.34	5.365	9,863	,000	c>a,b
		Orta ^b	187	15.81	5.455			
		Kötü ^c	30	19.50	6.574			
	Çevrimiçi Oyun Oynama Bağımlılığı	İyi ^a	93	10.18	4.874	13,106	,000	c>a,b
		Orta ^b	187	11.84	5.426			
		Kötü ^c	30	16.06	7.282			
	Web Siteleri Bağımlılığı	İyi ^a	93	11.28	5.473	7,511	,001	c>a,b
		Orta ^b	187	13.49	6.068			
		Kötü ^c	30	15.60	5.852			
Teknolojik Bağımlılık Toplam Puan	İyi ^a	93	46.35	15.799	14,487	,000	c>a,b	
	Orta ^b	187	52.58	16.664				
	Kötü ^c	30	65.00	19.004				
Okula Bağlılık	Davranışsal Boyut	İyi ^a	93	16.07	3.068	,020	,980	
		Orta ^b	187	16.00	3.281			
		Kötü ^c	30	15.96	3.034			
	Duyuşsal Boyut	İyi ^a	93	19.65	5.123	2,066	,128	
		Orta ^b	187	20.43	4.584			
		Kötü ^c	30	18.76	3.962			
	Bilişsel Boyut	İyi ^a	93	28.49	6.802	4,684	,010	a>b,c
		Orta ^b	187	27.80	5.974			
		Kötü ^c	30	24.60	4.343			
Okula Bağlılık Toplam Puan	İyi ^a	93	64.22	12.753	2,504	,083		
	Orta ^b	187	64.24	11.112				
	Kötü ^c	30	59.33	8.421				
Akademik Erteleme Toplam Puan	İyi ^a	93	56.65	14.280	2,496	,084		
	Orta ^b	187	56.54	10.147				
	Kötü ^c	30	61.53	10.244				
Toplam			310					

Tablo 4 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin akademik ortalama değişkenine göre teknoloji bağımlılığı sosyal ağ bağımlılığı, anlık mesajlaşma bağımlılığı, çevrimiçi oyun oynama bağımlılığı, web siteleri bağımlılığı alt boyutlarında ve teknoloji bağımlılığı toplam puanında ve okula bağlılık ölçeğinin bilişsel boyut alt boyutunda anlamlı farklılık tespit edilirken ($p<0.05$), diğer alt boyutlarda toplam puanlarında anlamlı farklılığa rastlanmamıştır ($p>0.05$).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu bölümde araştırma ile ilgili bazı sonuçlara ve tartışmalara yer verilecektir. Araştırmaya katılan öğrencilerin spor yapma değişkenine göre akademik erteleme ölçeğinin toplam puan düzeyinde anlamlı farklılık tespit edilirken diğer alt boyutlarda ve toplam puanlarında anlamlı farklılığa rastlanmamıştır. Spor yapan öğrencilerin akademik erteleme düzeylerinin spor yapmayan öğrencilere göre daha yüksek

çıkmasını, spor ile uğraşan öğrencilerin spora ayırdıkları zamanın fazla olması ve kendilerini bu alanda ileriye taşıyabileceğini düşünmelerinden kaynaklı olduğu söylenebilir. Çalışmamız sonuçlarına paralel olarak Kürkçü, Ağca, Çakır ve Vural (2018) spor yapan öğrencilerin akademik erteleme davranışı düzeylerinin spor yapmayan öğrencilerin akademik erteleme davranışı düzeylerinden daha

yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Gürkan, Yıldız, Dinç ve Çalışkan (2018) üniversite öğrencileri üzerinde yapmış oldukları çalışmada spor yapmayan üniversite öğrencilerinin, spor yapan üniversite öğrencilerine göre akademik erteleme davranışlarını daha fazla gösterdiklerini ortaya koymuşlardır.

Yapılan korelasyon sonucunda teknoloji bağımlılığı ve akademik erteleme arasında pozitif ilişki olduğu, teknoloji bağımlılığı arttıkça akademik erteleme düzeylerinin de arttığı tespit edilmiştir. Çam (2021) yaptığı çalışmada teknolojik cihaz bağımlılığının akademik başarı ve erteleme üzerinde olumsuz bir etkisinin olduğu, teknolojik cihaz kullanımının artmasıyla birlikte akademik başarının azaldığı ve akademik ertelemenin arttığı tespit edilmiştir. Gürültü (2016) da lise de lise öğrencilerinin sosyal medya bağımlılıkları ve akademik erteleme davranışları arasındaki ilişki adlı çalışmasında sosyal medyada günlük günlük harcanan süre arttıkça akademik erteleme davranışında da artış olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca teknoloji bağımlılığı ve okula bağlılık arasında negatif ilişki olduğu ve teknolojik bağımlılık arttıkça okula bağlılık düzeylerinin de azaldığı tespit edilmiştir. Tosun (2022) de yapmış olduğu çalışmada okula bağlılık düzeyi arttıkça sosyal medya bağımlılığının azaldığını belirtmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre okula bağlılık ölçeğinin davranışsal alt boyutunda ve teknolojik bağımlılık ölçeği alt boyutu olan çevrimiçi oyun oynama bağımlılığında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Kadın öğrencilerin okula bağlılık ölçeği alt boyutlarından davranış boyutu puan ortalamalarının erkek öğrencilere oranla daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bu konuda yapılan araştırmaların farklı sonuçlar verdiği gözlenmektedir. Eith (2005), Bonny, Britto, Klostermann, Hornung and Slap (2000), Erdoğan ve Yüzbaş (2018) tarafından yapılan çalışmalarda erkeklerin okul bağlılık düzeyi daha yüksek gözlenmişken, Osterman (2000), Erdoğan (2013), Jenkins (1995) tarafından yapılan çalışmalarda ise kız öğrencilerin okul bağlılık düzeylerinin daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Bu durum farklı kültürlerde yetişen öğrencilerin okula ve okumaya karşı farklı bakış açılarından kaynaklı olduğu söylenebilir. Ayrıca araştırma sonucunda erkek öğrencilerin çevrimiçi oyun oynama bağımlılıklarının kadın öğrencilerden daha yüksek olduğu saptanmıştır. Elde edilen bu bulgu, alanyazındaki dijital oyunlar üzerine çeşitli yaş grupları ile yapılan araştırma sonuçlarıyla da örtüşmektedir. Erboy ve Akar-Vural (2010) çalışmalarında 4. ve 5. sınıfta öğrenim gören erkek öğrencilerin bilgisayar oyunlarına kız öğrencilerden daha fazla bağımlı olduklarını gözlemlemişlerdir. Ayhan ve Köseliören (2019) lise öğrencileri ile yaptıkları çalışmalarında erkek öğrencilerin oyun oynamayı bırakamama, oyun oynama yüzünden görevleri aksatma gibi belirtilerin ortaya çıkması sebebiyle oyun oynama bağımlılıklarının daha yüksek olduğu sonuçlarına ulaşmışlardır. Bu sonuçlar erkek öğrencilerin çevrimiçi oyunları daha fazla oynadıklarını ve kadın öğrencilere göre bu oyunlara daha fazla ilgilerinin olduğunu göstermektedir.

Lise öğrencilerinin akademik ortalama değişkenine göre teknoloji bağımlılığı, sosyal ağ bağımlılığı, anlık mesajlaşma

bağımlılığı, çevrimiçi oyun oynama bağımlılığı, web siteleri bağımlılığı alt boyutlarında ve teknoloji bağımlılığı toplam puanında ve okula bağlılık ölçeğinin bilişsel boyutunda anlamlı farklılık tespit edilirken diğer alt boyutların toplam puanlarında anlamlı farklılığa rastlanmamıştır. Bu sonuçlara göre akademik ortalaması düşük olan öğrencilerin teknoloji bağımlılığının yüksek olduğu görülmüştür. Çalışmamız sonuçlarına göre teknolojiye olan bağımlılık öğrencilerin akademik ortalamasını yükseltmeleri açısından bir engel oluşturduğu söylenebilir. Alanyazın incelendiğinde çalışmamız sonuçlarıyla benzerlik gösteren birçok araştırmanın olduğu görülmüştür. Tosun (2022) de yapmış olduğu çalışmada ergenlerde sosyal medya bağımlılığının algılanan okul başarısına göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiğini ve düşük okul başarısı algısına sahip olan ergenlerin, orta ve yüksek okul başarı algısına sahip ergenlere göre sosyal medya bağımlılığının daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Diğer benzer araştırma sonuçları (Eldeleklioğlu ve Vural, 2013; Batık, 2013; Jiang, 2014; Gencer ve Koç, 2012; Stavropoulos, Alexandraki, Motti-Stefanidi, 2013; Yavuz, 2018), internet kullanım yoğunluğu yüksek olan gençlerde akademik başarının daha çok düştüğünü göstermektedir.

ÖNERİLER

- Liselerde öğrencilere spor ve zaman yönetimi kavramı kazandırılmalı bu doğrultuda öğrencilerin hem spora hemde akademik derslerine uygun zaman ayırmaları için uygun seminerler verilmeli aynı zamanda öğrencilerde öz düzenleme bilinci oluşturulmalıdır.
- Teknoloji hayatımızın birçok alanında odak noktası haline gelmiş durumdayken özellikle internet ve akıllı cihazların kolay bir şekilde ulaşılır olması elbette birçok fayda sağlamaktadır. Ancak teknolojik cihazların bilinçsiz ve aşırı kullanımı kendisiyle beraber birçok problemi beraberinde getirmektedir. Teknolojik cihazların bilinçli ve doğru kullanımı ile ilgili liselerde seminerler verilmeli ve ders içeriklerine dâhil edilmelidir.
- Teknolojik cihazların sağlıklı ve bilinçli kullanılmasıyla ilgili kamu spotları oluşturulmalı ve yaygınlaştırılmalıdır.
- Akademik ertelemenin öğrenciler arasındaki yaygınlığı göz önünde bulundurulduğunda, eğitim kurumlarının bu olumsuz davranışlarının oluşmaması için çağdaş rehberlik hizmetlerinin önleyici ve gelişimine müdahale edici yöntemlerin kullanılması gerekmektedir. Bu yöntemler öğrencilerin 1. sınıftan başlanarak önleyici, lise son sınıfa kadar müdahale edici şeklinde belli bir plan ve program dâhilinde uygulanmalıdır. Özellikle öğretmenler, veliler, idareciler ve aynı zamanda rehberlik ve psikolojik danışmanların müşavirlik

hizmetleri kapsamında ortak hareket etmeleri önerilmektedir.

- Okullarda yapılan etkinliklerin her aşamasında öğrencilerinde aktif katılım sağlamları büyük önem taşımaktadır. Bu doğrultuda öğrenciler okula bağlılık düzeylerinde olumlu bir artış olacağı önerilmektedir.

Etik Metni

Bu makalede araştırma sürecinde, dergi yazım kurallarına, yayın ilkelerine, araştırma ve yayın etiği kurallarına, dergi etik kurallarına uyulmuştur. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazara aittir. Üniversiteler Etik Karar Nosu.

Çıkar Çatışması: Bu çalışmada yazarlar arasında herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Yazar Katkı Oranı: Bu çalışmada birinci yazarın katkı oranı %40 iken ikinci yazarın katkı oranı %20, Üçüncü yazarın katkı oranı %20 ve dördüncü yazarın katkı oranı %20'dir.

KAYNAKLAR

- Arslan, A., Kırık, A. M., Karaman, M., ve Çetinkaya, A. (2015, Yaz Dönemi). Lise ve üniversite öğrencilerinde dijital bağımlılık. *Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi* (8), 34-58.
- Aydın, F., (2017). *Teknoloji bağımlılığının sınıf ortamında yarattığı sorunlara ilişkin öğrenci görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Ayhan, B. & Köseliören, M. (2019). İnternet, online oyun ve bağımlılık. *Online Journal of Technology Addiction & Cyberbullying*, 6(1), 1-30.
- Bonny, A. E.; Britto, M.T.; Klostermann, B.K.; Hornung, R. W. & Slap, G. B. (2000). School Disconnectedness: Identifying adolescents at risk. *Pediatrics*, 106(5), 1017-1021. Doi: 10.1542/peds.106.5.1017
- Büyüköztürk, Ş. (2007). *sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Cengel, M., Totan, T., ve Çöğmen, S. (2017). Okula bağlılık ölçeğinin türkçeye uyarlanması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(4), 1820-1837.
- Çakıcı, D. Ç. (2003). *Lise ve üniversite öğrencilerinde genel erteleme ve akademik erteleme davranışının incelenmesi* (Master's thesis, Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- Çam, O. (2021). *Beden eğitimi ve spor vüksekokulu öğrencilerinin akademik erteleme düzeyleri ile akıllı telefon bağımlılığına yönelik görüşlerinin incelenmesi (Serhat illeri örneği)*. İğdır

Üniversitesi, İğdir.

- Eith, C. (2005). *Delinquency, schools, and the social bond*. New York, *LFB Scholarly Publishing*. Doi: 10.1177/0734016807310657
- Eldeleklioğlu, J. ve Vural, M. (2013). Akademik başarı, internet kullanım süresi, yalnızlık ve utangaçlığın internet bağımlılığını yordayıcı etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(28-1), 141-152.
- Erboy, E. and Vural-Akar, R. (2010). İlköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin bilgisayar oyun bağımlılığını etkileyen faktörler. *Ege Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 39-58.
- Erdoğan, M. Y. (2013). Investigating the prospective teachers' level of adjustment in terms of perceived identity, values, and needs. *Online Submission*, 3(5), 283-295
- Erdoğan, M. Y. ve Yüzbaş D. (2018). Lise öğrencilerinin okula bağlılık ile genel öz-yeterlilik düzeyleri arasındaki ilişki. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(32): 205-227.
- Gencer, S. L., ve Koç, M. (2012). Internet abuse among teenagers and its relation to internet usage patterns and demographics. *Educational Technology and Society*, 15(2), 25-36.
- Gürkan, A. C., Yıldız, M., Dinç, A., ve Çalışkan, G. (2018). Spor yapan ve spor yapmayan üniversite öğrencilerinin akademik erteleme düzeylerinin karşılaştırılması. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(84). <https://doi.org/10.16992/ASOS.14458>
- Gürültü, E. (2016). Lise öğrencilerinin sosyal medya bağımlılıkları ve akademik erteleme davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul*.
- Harris, N.N. and Sutton, R.I. (1983). Task procrastination in organizations: A framework for research. *Human Relations*, 11(36), 987-996.
- Jenkins, P.H (1995). School delinquency and commitment. *Sociology of Education*, 68:3, 221-239.
- Jiang, Q. (2014). Internet addiction among young people in China: Internet connectedness, online gaming, and academic performance decrement. *Internet Research*, 24(1) 2–20. <https://doi.org/10.1108/IntR-01-2013-0004>
- Jimerson, S. R., Campos, E., & Greif, J. L. (2003). Toward an Understanding of Definitions and Measures of School Engagement and Related Terms. *California School Psychologist*, 8, 7-27. <http://dx.doi.org/10.1007/BF03340893>
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel araştırma yöntemi: kavramlar, ilkeler, teknikler*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Kürkcü, R., Ağca, G., Çakır, E., & Vural, Ç. F. (2018). Spor yapan ve yapmayan lise öğrencilerinin akademik erteleme düzeylerinin karşılaştırılması. *Diyalektolog*, (18), 253-260.
- Maddox, S. J., & Prinz, R. J. (2003). School bonding in children and adolescents: Conceptualization, assessment, and associated variables. *Clinical child and family psychology review*, 6, 31-49.
- Muslu, G. K., ve Bolışık, B. (2009). Çocuk ve Gençlerde İnternet

- Kullanımı. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 8(5).
- Onwuegbuzie, A. J. (2004). Academic procrastination and statistics anxiety. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 29(1), 3–19. <https://doi.org/10.1080/0260293042000160384>
- Osterman, K.F. (2000) Students' Need for Belonging in the School Community. *Review of Educational Research*, 70, 323-367. <http://dx.doi.org/10.3102/00346543070003323>
- Owens, A. M., & Newbegin, I. (1997). Procrastination in high school achievement: A causal structural model. *Journal of Social Behavior & Personality*, 12(4), 869–887.
- Stavropoulos, V., Alexandraki, K., & Motti-Stefanidi, F. (2013). Recognizing internet addiction: prevalence and relationship to academic achievement in adolescents enrolled in urban and rural Greek high schools. *Journal of Adolescence*, 36(3), 565-576.
- Tosun, A.B. (2022) *Ergenlerde sosyal medya bağımlılığı ile okula bağlılık ve aile yaşam doyumu arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.
- Uzun Özer, B. (2009). Academic Procrastination in Group of High School Students: Frequency, Possible Reasons and Role of Hope. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 4 (32), 12-19. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tpdrd/issue/21452/229671>
- Wesley, JC (1994). Yetenek, lise başarısı ve erteleme davranışının üniversite performansı üzerindeki etkileri. *Eğitimsel ve Psikolojik Ölçüm*, 54 (2), 404–408. <https://doi.org/10.1177/0013164494054002014>
- Yavuz, O. (2018). Ergenlik döneminde internet bağımlılığının okul başarısı üzerindeki etkileri. *OPUS International Journal of Society Researches*, 8(15), 1056-1080.
- Yetim, A. (2014). *Sosyoloji ve Spor* (6. bs.). Berikan Yayınevi

EXTENDED SUMMARY

Research Problem: This study was conducted to determine how technological addiction can affect students' school engagement and academic procrastination, and to what extent the students who do sports under license can be affected by this situation compared to students who do not.

Research Questions: The research will seek answers to the following questions:

- Do the Technological Addiction, School Commitment and Academic Procrastination levels of the students participating in the research differ according to the gender variable?
- Do students' Technological Addiction, School Commitment and Academic Procrastination levels differ according to the academic average variable?
- Do students' levels of Technological Addiction, School Commitment, and Academic Procrastination differ in their sporting situation?

- (iv) Is there a correlation between students' Technological Addiction, School Engagement and Academic Procrastination levels?

Literature Review: When the national and international literature is examined, The prevalence of academic procrastination behavior among high school students is quite high (Owens and Newbegin, 1997; Wesley, 1994). Therefore, it is seen that the research to be conducted on this group is very important. Because, not taking any precautions against the procrastination behavior seen in this period may cause this behavior to be revealed and become a habit in the following years and in other areas of life (Owens and Newbegin, 1997). School engagement is the connection of individuals with various aspects of their school and academic life throughout an educational process. In general, school commitment is related to the school and the goals that the school tries to bring to the student (Maddox and Priz, 2003). Considering the stated situations, this study was conducted to determine how technological addiction can affect students' school engagement and academic procrastination, and to what extent students who do sports under license can be affected by this situation compared to students who do not.

Methodology: This research is in a relational survey model. This screening model can be defined as "...research models aiming to determine the existence and/or degree of variation between two or more variables" (Karasar, 2007). The population of the research consists of students living in the Ergani district of Diyarbakır in the 2022-2023 academic year. The sample group consists of 310 students (94 Males, 216 females) studying at different high schools in the Ergani district. The students were selected voluntarily, and the parents of the students were interviewed and the parent consent form was approved by them. The questionnaire prepared by the researchers consists of two parts. In the first part, demographic questions such as gender, class, academic average, and licensed sports status were included. In the second part, three different scales were applied, namely "Technological addiction scale", "School commitment scale" and "the academic procrastination scale".

Result and Conclusions: When the results obtained in the study are examined, A significant difference was found in the behavioral sub-dimension of the school engagement scale according to the gender variable of the high school students participating in the research. It was observed that female students' school engagement behavior dimensions were higher than male students. While a significant difference was found in the sub-dimensions of technology addiction, social network addiction, instant messaging addiction, online gaming addiction, and website addiction and the general score of technology addiction and the cognitive dimension of the school engagement scale, no significant difference was found in the general averages of the other sub-dimensions according to the academic average variable of high school students. According to these results, it has been observed that students with low academic averages have high technology addiction. While a significant difference was found in the general score level of the academic procrastination scale according to the sports variable of the students, no significant difference was found in the other sub-dimensions and general averages. It can be said that the academic procrastination level of the students who do sports is higher than the students

who do not do sports because the students who are engaged in sports have more time for sports and they think that they can move themselves forward in this field. Finally, as a result of the correlation, it was determined that there is a positive relationship between technology addiction and academic procrastination, and as technology addiction increases, academic procrastination levels also increase.